

رواق کتاب

به همت مؤسسه جوانان آستان قدس رضوی، شرح ادعیه توحیدی ماه رجب در کتاب «ماه باران»

که هر خیری را از تو امید داریم

ضمیمه ۱ کلمات عزیزترین‌های خدا را اگر نگاه کنیم، به «دعا» گفته‌اند «سلاح و سپر مؤمن»، «کلید رستگاری» و حتی «ستون دین» و «حقیقت عبادت». برای توصیف «ماه رجب» هم گفته‌اند «ماه بارش رحمت الهی» و «ریسمانی که با وصل شدن به آن، می‌شود به خدا رسید».

■ فرصتی برای بازسازی

فرصت رجب، فرصت «بازسازی» و «شدن» است. مبادا این نهر گوارا جاری شود و ما همچنان با لبانی تشنه و ظرف‌هایی شکسته، در حسرت بمانیم، باید با زمزمه «یا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ» نه فقط زبان، که تمامت وجودمان را به سمت او برگردانیم و از او بخواهیم «سعه وجودی» و «شرح صدر» به ما عطا کند؛ چرا که اگر ظرفیمان گسترش یابد، سهممان از آن رحمت بی‌دریغ بی‌نهایت خواهد بود. ماه رجب از ظرفیت‌ترین ماه‌ها نزد مسلمانان و یکی از ماه‌های حرام است که از امتیاز ویژه‌تری نسبت به دیگر ماه‌های سال برخوردار است و روایات و احادیث بسیاری در بزرگی این ماه گفته شده است. رجب را شهر «اصم» نیز نامیده‌اند، چرا که هیچ ماهی به پای عظمت آن نمی‌رسد. مردم‌زمان جاهلیت برای رجب حرمت قائل بودند و اسلام نیز بر حرمت آن افزود. عرب به احترام این ماه، جنگ و خونریزی را تعطیل می‌کرد؛ صدای اسلحه و صیحه اسبان و جوش و خروش جنگجویان به گوش نمی‌رسید و سکوت حاکم می‌شد. رجب را «اصب» یعنی فروریزنده‌تر می‌گویند، زیرا رحمت خدا در این ماه بر امت بسیار ریخته می‌شود و روزه در آن مستحب است. ماه رجب، ماهی که راه‌بلد‌های راه‌خدا هر ساله چشم‌انتظار و مشتاق رسیدن‌شان هستند، دعا‌های مخصوصی دارد برای روز به روز خدایی‌تر شدنشان؛ مثل دعای دلچسب و آشنای «یا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ...». راستی، برای شما هم پیش آمده که موقع خواندن فرازهای آخر این دعا، از خودتان بپرسید این تکان دادن انگشت و در دست گرفتن محاسن توسط امام صادق(ع) برای این دعا، دقیقاً ماجرایش چیست یا اصلاً خانم‌ها برای خواندن این دعا باید چه کنند؟

■ دعا‌هایی برای روز به روز خدایی‌تر شدنمان

وجود ادعیه مخصوص در اوقات مختلف ماه رجب نشان از توجه ویژه به راز و نیاز در این ماه دارد. فرصتی که برای استغفار و طلب آمرزش فراهم می‌شود و در نتیجه به ارتباط نزدیک با خداوند می‌انجامد. شخصی خدمت امام صادق(ع) رسید و عرض کرد: برای ماه رجب به من دعایی یاد بدهید که خداوند متعال مرا به آن نفع ببخشد. امام فرمودند: دعای «یا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ» را هر روز از ماه رجب بعد از نمازهای یومیه بخوان. در کنز العمال آمده رسول خدا(ص) یکی از آداب این ماه را استغفار معرفی کرده و فرمودند: «أَكْثِرُوا مِنْ الْإِسْتِغْفَارِ فِي شَهْرِ رَجَبٍ، فَإِنَّ لَهُ فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْهُ عُمْقَةً مِنَ النَّارِ، وَإِنَّ لِلَّهِ مَدَائِلَ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ صَامَ [شَهْرَ] رَجَبٍ». یعنی در ماه رجب بسیار استغفار کنید؛ زیرا خداوند در هر ساعتی از این ماه، عده‌ای را از آتش می‌هاند. برای خدا شهرهایی است که تنها کسانی وارد آن‌ها می‌شوند که [ماه] رجب را روزه بگیرند. در روایتی دیگر فرمودند: «رَجَبُ شَهْرِ الْإِسْتِغْفَارِ لَأَمْتِي، أَكْثَرُوا فِيهِ الْإِسْتِغْفَارَ، فَإِنَّهُ غُفُورٌ رَحِيمٌ، وَشِعْبَانُ شَهْرِي، اسْتَكَرُوا فِي رَجَبٍ مِنْ قَوْلِ: «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ»، وَأَسْأَلُوا اللَّهَ الْإِقَالََةَ وَالتَّوْبَةَ فِيمَا قَضَى، وَالْجَمْعَةَ فِيمَا بَقِيَ مِنْ أَجَالِكُمْ» یعنی رجب، ماه استغفار امت من است، پس در این ماه بسیار استغفار کنید که خدا آمرزگاری مهربان است. زیرا رجب، جمله «استغفرالله» را فراوان بگویید و از خداوند درباره گناهان گذشته توبه بخواهید و برای باقیمانده عمرتان، مصونیت از گناه.

■ عشق از شناخت می‌گذرد!

کتاب کم‌حجم و خوش‌خوان «ماه باران»، سه دعا از مهم‌ترین ادعیه ماه رجب را زیر ذره‌بین گذاشته و فرازهای کلیدی آن‌ها را شرح داده؛ طوری که از این به بعد، دید دقیق‌تر و عمیق‌تری نسبت به دعا‌های توحیدی این ماه خاص پیدا کنیم و از لحظه‌های بارزش ماه رجب، بهره بیشتری ببریم. ترجمه دعاها، معمولاً ما را به عمق معنای آن‌ها نمی‌رساند و به خواندن یک شرح مفید و مختصر برای درک مفاهیمشان نیاز داریم؛ بالاخره «عشق از شناخت می‌گذرد؛ اتفاق نیست!» فصل اول تا سوم این کتاب ۱۵۰صفحه‌ای، به ترتیب به شرح دعای «یا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ...»، دعای «حَابِ الْوَأْفِدُونَ عَلَيَّ غَيْرِكِ» و «زیارت رجبیه» می‌پردازد، موضوعات مهمی که در این دعاها آمده را شفاف‌تر از همیشه توضیح می‌دهد و این‌گونه، ابهام‌های ریز و درشتی را در این زمینه‌ها برطرف می‌کند؛ موضوعاتی مثل حقیقت دعا، حمد خداوند، امید به پروردگار، نگاه حداکثری در دعا، استجابات دعا، مهلت به گناهکاران، سیر تدریجی بیان معارف دین در مکتب شیعه، مقام ائمه(ع) و اهمیت زیارت آنان، عالم ولایت، قسم دادن خداوند به ائمه(ع)، تقدیر و...و

کتاب «ماه باران» قدیمی کوچک و پراهیمیت است برای همه آن‌هایی که می‌خواهند با دو بال علم و عمل، خودشان را برای میهمانی اختصاصی خدا در ماه بارش رحمت الهی، لایق کنند.

هیچ‌کسی از رفاقت ومدارادر خانواده‌مستغنی نیست(کافی، ج۲، ص۱۰۳).

درس عملی این است اگر فضای اختلافی در خانه و خانواده پدید آمد، به جای عیب‌جویی و عتاب، با نگاهی همدلانه و جمله‌ای محبت‌آمیز فضا را آرام کنیم. گاه یک جمله ساده «دوستت دارم» یا «برایم مهم هستی» توان ترمیم دل‌آزدگی‌ها را دارد.

■ **مهرورزی و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و تربیتی**
امروزه بسیاری از آسیب‌های روانی و اختلالات رفتاری نوجوانان، ریشه در کمبود یا زخم محبت خانوادگی دارند. خانواده‌ای که اعضایش مهر و پذیرش متقابل را تمرین می‌کنند، فرزندان با‌اندوه و جامعه‌پذیر را به اجتماع تحویل می‌دهد. امیرالمؤمنین(ع) می‌فرماید: «الْمَحَبَّةُ رَأْسُ الْخَيْرِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» محبت، سرچشمه همه خیرهاست (غرالحکم، ج۴۰۸۲).

■ فرصت را غنیمت بدانیم

به عنوان نکته پایانی، با توجه به مواردی که عنوان شد باید بدانیم خانواده‌ق‌رآنی، تنها بایبوندنسل یا مشارکت اقتصادی شکل نمی‌گیرد؛ بلکه خانه‌نگاهی معنای حقیقی می‌یابد که همه اعضا فعالانه برای ساختن فضایی سرشار از عشق، مهربانی و حمایت عاطفی تلاش کنند. داشتن اختلاف یا خستگی طبیعی است، اما هنر خانواده‌ق‌رآنی، تبدیل رنج‌ها به فرصت‌نزدیکی دل‌در‌سایه مهر و محبت است.

همین امروز فرصتی صادقانه برای ابراز مهر در خانواده بسازیم؛ یک آغوش، یک جمله محبت‌آمیز یا شنیدن بی‌لوری می‌تواند به زندگی اعضا معنا و امید ببخشد. خانه‌ای که بر ستون مودت و رحمت استوار شود، نه تنها خود را از توفان آسیب‌ها ایمن می‌کند، بلکه الگویی برای نجات جامعه در بحران بی‌عاطفگی خواهد شد.

أَحْسِنُوا أَدَبَهُمْ» به معنی اینکه فرزندان‌تان را تکریم کنید و گرمی یاد‌رید و آداب نیک به آنان بیاموزید. در خانواده‌ای که اعضای آن بر مبنای احترام با یکدیگر تعامل دارند حرمت‌ها حفظ می‌شود و فرزندان با حس همدلی و همراهی بیشتری در خانواده به ایفای نقش خود می‌پردازند.

■ رحمت و گذشت، ضامن پایداری مهر

آیه شریفه، مودت را با رحمت همراه می‌کند تا پیام‌وریم محبت، تنها احساس گرایی نیست؛ بلکه در سایه رحمت، به بخشایش عیوب، صبر بر سختی‌ها و رفاقت حتی در سختی‌های اقتصادی و اخلاقی معنا می‌یابد. امام باقر(ع) می‌فرماید: «لَا يَسْتَعْنِي أَحَدٌ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَنْ ثَلَاثٍ... وَالثَّالِثَةُ مُوَافَقَةُ أَهْلِ الْبَيْتِ فِي صَلَةٍ جَمِيلَةٍ...»

در راستای نهضت نشر نفایس رضوی و با بررسی یکی دیگر از آثار نفیس هنری موجود در این نهاد مقدس

نگاهی به منتخب نهج‌البلاغه‌ها در کتابخانه آستان قدس رضوی

موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی را به مرجعی علمی، فرهنگی و هنری در سطح بین‌المللی تبدیل کرده است.

■ توجه به منویات رهبر فرزانه انقلاب در زمینه آموزش نهج‌البلاغه

حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی اضافه می‌کند: تولیدت معزز آستان قدس رضوی نیز معرفی دقیق و هنرمندانه آثار موجود در گنجینه‌های آستان مقدس حضرت رضا(ع) را از مهم‌ترین وظایف این نهاد مقدس دانسته و بارها بر انجام مستمر و با کیفیت آن تأکید داشته است. رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی تصریح می‌کند: پیرو عمل به منویات و رهنمودهای رهبر فرزانه انقلاب اسلامی در پیام نوروزی سال ۱۴۰۴ شمسی، مبنی بر پیروی و تاسی از امیرالمؤمنین حضرت علی بن ابیطالب(ع) به عنوان قله عدالت، تقوا و گذشت و نیز تأکید و توصیه ایشان به فعالان عرصه فرهنگی درباره مطالعه و آموزش نهج‌البلاغه، نسخه حاضر که هشتمین شماره از این مجموعه است به معرفی منتخبی از نهج‌البلاغه‌های موجود در کتابخانه آستان قدس رضوی اختصاص یافته است.

■ وجود ۱۱۴ نسخه خطی نهج‌البلاغه در آستان قدس رضوی

براساس اظهارات سید امیر منصوری، نویسنده این کتاب که در مقدمه آن چاپ شده است، از نیمه دوم قرن چهارم و سراسر قرن پنجم هجری قمری شاهد بروز جدال‌های بلاغی هستیم. جدال‌هایی که اندکاندک شیعیان درمی‌یابند خطبه‌ها و بیانات

ریحانه عامل نیک | راز حیات و سرزندگی هر خانواده‌ای، مهرورزی و پیوند عاطفی اعضاست؛ نخی نامرئی اما استوار که خانه را از پناهگاهی مادی به ساحتی معنوی و تربیتی بدل می‌سازد. آیه شریفه «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً...» (روم: ۲۱) به روشنی نشان می‌دهد مودت و رحمت، از نشانه‌های آشکار خداوند است؛ رمز آرامش بخشیدن به انسان در پرتلهاب‌ترین لحظات زندگی. از این منظر، خانواده موفق تنها ساختاری زیستی یا قراردادی نیست، بلکه میدانی برای شکوفایی مهر و کاشت محبت در ساحت دل‌هاست. متون و مبانی دین مبین اسلام بر ابعاد و برکات مهرورزی و مودت میان اعضای خانواده دلالت دارد. این نکته به عنوان اصلی انکارنشدنی در تحکیم روابط خانوادگی، موجب انس و علاقه میان افراد خانواده می‌شود. در ادامه سلسله مباحث خانه و خانواده به عنوان یکی از ارکان خانواده اسلامی در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین باقر مشکاتی به بررسی نقش مودت در استحکام خانواده پرداخته‌ایم.

■ مهرورزی، بنیاد آرامش و حفظ حریم خانواده

قرآن سکونت و آرامش را ثمره مودت می‌داند و از زوجین می‌خواهد همت کنند روح محبت را در خانه شعلهور نگه دارند. سکونت و آرامش در اینجا معنایی از قوت و قوام در خانواده را به همراه خود دارد. این محبت یک احساس زودگذر یا وابسته به شرایط نیست، بلکه «مودت» در قرآن، عاطفه‌ای عمیق و ریشه‌دار است که با رفتارهای نیک، نگاه حمایتگر و مفاهمه و ایثار مستمر، تقویت می‌شود. حدیث نبوی می‌فرماید: «لَوْ كَانُ الْمُؤْمِنُ فِي قَبْوَةٍ وَاحِدَةٍ لَسَلَّحَتْهُمْ...» اگر ایمان‌داران در یک خیمه جمع شوند، محبت و الفت، ایشان را کافی است (کنز العمال، ج ۱۳، ص ۶۴۱). این عنصر در طولانی مدت و

میراث

■ محمدحسین مروج کاشانی | «نهج‌البلاغه» کتابی

است که پس از قرآن کریم یکی از مهم‌ترین کتاب‌های ارزشمند در میان مسلمانان و به‌ویژه شیعیان به شمار می‌رود. این کتاب ارزشمند حاوی سخنان، خطبه‌ها، کلمات قصار و... متناسب به امیر کلام و بیان، مولی‌الموحدين، امیرالمؤمنین حضرت علی بن ابیطالب(ع) است. این کتاب ارزشمند پس از قرآن کریم، به عنوان یکی از منابع اصلی معرفت دینی و تربیت اخلاقی، فردی و اجتماعی، حکومتی، حکمرانی و... شناخته می‌شود.

اما بهانه پرداختن به این موضوع، چاپ کتاب کاتالوگ (شماره ۸) ویژه منتخب نهج‌البلاغه‌ها در کتابخانه آستان قدس رضوی بوده که چندی پیش از سوی سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی منتشر شده است. در این گزارش به اختصار به معرفی برخی از آثار چاپ شده در این کتاب می‌پردازیم.

■ کتابخانه آستان قدس رضوی و مرجعیت علمی، فرهنگی و هنری

رئیس سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی چاپ و انتشار هشتمین کتاب کاتالوگ با عنوان «منتخب نهج‌البلاغه‌ها در کتابخانه آستان قدس رضوی» را در راستای معرفی و نشر نفایس رضوی در این سازمان عنوان کرد. مطابق سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین سید جلال حسینی که در مقدمه این کتاب چاپ شده، سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی با عنایت به نفاست بسیاری از نسخه‌های موجود در گنجینه کتابخانه‌های این نهاد مقدس و ضرورت معرفی این آثار منحصر به‌فرد، خود را عهده‌دار بازنشر این مفاخر بی‌ماند می‌داند تا امکان دسترسی پژوهشگران و علاقه‌مندان به آثار علمی و هنرهای اسلامی و ایرانی را فراهم کند.

وی ادامه می‌دهد: از آن هنگام که وجود مقدس حضرت ثامن الحجج(ع) در سرزمین خراسان آرام گرفت، بارگاه آن امام همام، تجلی‌گاه عشق و ارادت اقشار مختلف به‌ویژه علما، دانشمندان، هنرمندان، ادیبان و واقفان قرار گرفت. از این رو گنجینه‌ای در خور و شایسته از مفاخر علم و هنر و ادب در قالب نسخه‌های خطی، اسناد و اشیای موزه‌ای، همچنین معماری و آرایه‌های مرتبط با آن در این مجموعه فراهم آمد. این مقام مسئول یادآور می‌شود: تعداد نسخه‌های خطی گنجینه رضوی به بیش از ۹۰هزار و تعداد نسخه‌های چاپ سنگی و سرب‌ی موجود در این گنجینه نیز امروزه به بیش از ۵۴هزار نسخه رسیده است و همین امر، مجموعه کتابخانه‌ها،

